

LETO X.

ZVEZER 22.

Vrli Slovenci: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omika. A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1910.

CIRILOVA TISKARNA.

Vsebina 22. zvezka:

	Stran		Stran
Mladinska izobrazba:		Zabukovje pri Sevnici	347
Nevarnosti v mestu	337	Slov. kat. akad. tehn. društvo »Zarja«	347
Zabava:		Pilštanj	347
Materina podoba (Dalje)	339	Sv. Križ tik Slatine	347
Jesen	344	Sv. Jurij ob Ščavnici	348
Kaj je novega po svetu?	344	Vurberg	348
Dekliški vrtec:		Radgona	349
Dobra gospodinja	345	Sv. Peter na Medvedovem selu	350
Seničica	345	Govorniške vaje:	
Plesi	346	Napredek slovenskega dekleta	350
Društveni glasnik:		Pesniške vaje:	
Sv. Ilj v Slov. gor.	347	3. Rima ali stik	351

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K.
na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravnništvo
je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor. — Sklep uredništva
12. novembra 1910.

Knjižnica S. K. S. Z. v Mariboru, Koroška cesta št. 5, nudi svojim
čitateljem najboljše spise slovenske književnosti. Odprta je vsak delavnik od
4.—6. ure zvečer, le ob nedeljah in praznikih od 10.—11. ure predpoldan. Pro-
simo pa, da cenjeni čitatelji tudi knjige redno vračajo, da prihranijo sebi in nam
stroške opominjevanja.

Vsem mladeničem se toplo priporoča: „Zlata knjiga slov.
Orlov“. Spisal Franc Terseglav. Cena vez. knjigi 2 K, broš. 1 K.
Dobiva se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Slovenci! Naročite si „Naš Dom“.

N A Š D O M

Štev. 22.

V Mariboru, 15. novembra 1910.

X. letnik.

Mladinska izobrazba.

Nevarnosti v mestu.

Sv. pismo nam pripoveduje, da je prvo mesto na svetu pozidal — Kajn. Bil je prvotno poljedelec, a ko je ubil svojega brata Abela, se je iz obupa skital po zemlji, odšel je na jutrovo stran in tam pozidal prvo mesto. Značilno je to. Tudi pri nas se zdi, kakor bi bila mesta Kajnovega pokolenja z ozirom na nas Slovence. Ubijajo nas politično in narodno, iz mest se širi mlakuža pokvarjenosti zlasti potom šnopsa, slabega tiska in malopridnih agitatorjev. Ako si ogledamo naša mesta Maribor, Celje, Ormož, Brežice, Sl. Gradec, Sl. Bistrico, je v njih skoraj vse slovenske krvi, kar leze in gre; dedek se še je morda potil za plugom na deželi, vnuki in pravnuki pa so hudi Nemci, pravi Kajni ljudstva, iz katerega so sami izšli. Leto za letom drvijo cele čete slovenskega ljudstva v mesta, da se tam izgube. To je ravno ena najbolj skelečih ran kmetskega stanu, da mu vse boljše delavne moči poberejo mesta in tovarne, ob enem pa nam tudi narodno gredo v izgubo. S svojo lastno krvjo pomnožuje naš narod bojne čete ljutemu sovražniku. Vsi resni rodoljubi svarijo pred lahkomišljenim in nezdravim navalom v mesta, toda zaježiti se enkrat to ne da. Poskusiti moramo, da rešimo to, kar se da, da se nam v mestu naši ljudje ne izgubijo celoma.

Tukaj imamo pred očmi le mladeniče, ženskam smo že itak o tem marsikatero povedali, sicer pa nekatere reči veljajo itak za oba spola.

Mladenič pride v mesto iz različnih namenov: v šolo kot dijak, v trgovino, v rokodelstvo, kot delavec v tovarne ali k železnici. Mlademu in neizkušnemu človeku so pa v mestu povsod nastavljene nevarne zanjke, iz katerih se ne izmota lahko, če se enkrat vjame.

Tukaj se ne bomo ozirali toliko na dijake, ampak na mladeniče v trgovini, rokodelstvu in na delavce.

Prvo zanjko mu nastavi jo:

socijalni demokratje.

Ti ljudje obetajo nebesa že na zemlji, v resnici pa pripravljajo pravi pekel. Socijalna demokracija je velika laž in hinavščina. Z jezikom oznanjujejo slobodo, v dejanju pa se poslužujejo najhujšega strahovanja. Gorje mu, kdor ne trobi v njihov rog! Mladenič, bodi pripravljen na hude napade, če prideš v mesto med te ljudi. Norčevali se bodo iz tebe, črnili te bodo pri tvojih predpostavljenih, trgali po časnikih, povsod zalezovali. Maksikdo se jim vda, samo da ima mir. Od svoje pičle plače mora vsak plačevati strankin davek, s katerim se redijo njihovi brezvestni voditelji in naročevati njih ničvredne časnike, ki zastrupljajo srca in iz poštenih ljudi delajo krvave prekucuhe. Cilj socijalne demokracije ni gmotni blagor ljudstva, ampak ljudi napraviti nezadovoljne, pripraviti jih za prekucijo, ker socijalni demokrati hočejo porušiti oltarje in prestole. Sv. vero strupeno sovražijo, dasiravno sicer pravijo, da je vera zasebna reč in bi jo zato morali tudi pustiti pri miru. Zlasti na duhovnike kot zastopnike in služabnike vere mečejo blato. Tu jim prav pride vsaka laž, vsako, še tako podlo sredstvo, nazadnje tudi surova sila.

Pravijo, da se potegujejo za tlačene sloje, da jim je vse eno, katere narodnosti je kdo, v resnici pa pri nas pri vsaki priliki potegnejo z mogočnimi Nemci in nemškutarji proti tlačnim Slovincem; ravno socijalni demokratje delajo najhujše janičarje za nemškutarijo. Tudi sicer socijalna demokracija naravnost kvari ljudi; socijalni demokrat poznajo le svoje pravice, pa nobe-

nih dolžnosti, hoče vedno večjo plačo, pa manj dela in še tisto opravlja brezvestno. Poštenega in vestnega delavca sploh črtijo. Socijalna demokracija oznanuje »prosto ljubezen«, pospešuje vlačugarstvo, razdira mirno zakonsko življenje. Po sobotah zvečer in po nedeljah so vse mestne gostilne polne »mokračev«, v ponedeljek pa so »farji« krivi, da so njihovi žepi prazni. Socijalni demokrati lovijo zlasti mlade ljudi, hujskajo že rokodelske učence. Varujte se teh krivih prerokov!

Druga nevarnost preti od
luteranskih hujskačev.

Zadnja leta se je priteplo iz Nemčije vse polno luteranskih pastorejv, ki z denarjem in z lažmi delajo za odpad od katoliške cerkve. Kaj ti ljudje počenjajo, presega vse meje. Če bi katoliški duhovniki tako lovili duše kakor jih luteranski pastorki, bi že zdavna vsi bili v ječi. Luteranskim hujskačem pa je vse dovoljeno. Zlasti prežijo na mlade ljudi, nenavadno veliko odpadov je med trgovskimi pomočniki. Obilno žetev imajo po krčmah. Ko je vse pijano, gre od mize do mize pola in vsak mora podpisati, da izstopi iz katoliške cerkve. Marsikateri se pozneje prestraši, ko se strezni, pa prepozno je, luteranski agentje ga že imajo v svojih krempljih in le redki imajo še toliko moči, da se jim iztrgajo. Prava gnezda za versko odpadništvo so razna nemška turnarska društva, kjer ima povsod luteranski pastor svoje prste zraven. V teh društvih se naši fantje popolnoma ponemčurijo, nazadnje pa poluteranijo. Fantje, ogibljite se v mestih nemških turnarskih društev in varujte se krivih prerokov, ki vam ponujajo »čisti evangelij«, v resnici pa sami nimajo nobene vere.

V Mariboru in v Celju imamo sedaj že Orle, njih se držite, če vas že »turnanje« veseli, sicer pa boste našli povsod kako pošteno društvo, kjer dobite tudi knjig.

V narodnem oziru so velika nevarnost sploh

nemške šole in društva.

Če je kje na deželi le peščica »Nemcev«, že mora biti za njih tam nemška šola, v Mariboru in po drugih mestih je pa na tisoče Slovencev, a šole nam ne dajo, v mestnih šolah smeš govoriti magari turški, le s slovenskim otrokom ne smeš slovenski govoriti. Prvo leto so še marsikateri otroci vpisani kot Slovenci, drugo leto so že »dajč«. Slovenski stariši, ki imajo otroke, si seveda ne morejo pomagati, ker otrok mora v šolo hoditi, a zato morajo doma gledati, da otroku ne omrzne slovenščina. Ko so l. 1908. meseca septembra Nemci v Mariboru pobijali okna Slovincem, se je dognalo, da so tisti razbijači bili skoro sami rojeni Slovenci. To je sad nemške mestne vzgoje!

Silno žalostno je, da naši ljudje, ki pridejo v mesto, nimajo navadno niti iskric narodnega čuta. Dasi nemški ne znajo, sovražijo vendar svoj materinski slovenski jezik in niti ne pustijo, da bi njihovi otroci znali slovenski. Slepici! Nemci sedaj prirerajo posebne tečaje, da se učijo slovenski, rojeni Slovenci pa zametujejo svoj jezik. Ali ni boljše znati v mestu oba jezika? Zlasti torej vam, ki se mislite v mestu oženiti ali omožiti, polagamo na srce, ostanite zvesti svojemu ljudstvu; posebno veliko je ležeče na materah. Sploh se opaža, da so Kranjice veliko bolj trdne v verskem in narodnem prepričanju kakor naše Štajerke, ki le prehitro pozabijo na to, kar jih je mati učila.

K sklepu pa povdarjamo: Kdor more, naj le ostane na deželi, saj je tako lepa naša domovina, delo je na deželi sicer težavno pa zdravo; kdor pa že mora iti v mesto, naj se varuje naštetih nevarnosti, da ostane pošten, srečen in zadovoljen sin — slovenske matere.

Zabava.

Materina podoba.

VIII. poglavje.

Maščevalni načrt cesarjev.

Drugega dne je izvedel cesar o Elpidijevem begu. Našli so v njegovi ječi pilo in dolgo vrv na oknu, ki je visela do tal. Leon je divjal. Ukazal je jetničarja do krvi pretepsti, toda povele se ni moglo izvršiti, ker je tudi on pobegnil.

Despot je zaprisegel Elpidiju kruto maščevanje. Ves zdivjan je sprejel Štefana, ki je prišel v svojo pisarno, in kričal nad njim: „Nesrečnik, ali veš, kje se nahaja prokleti izdajalec?“

„Cesar“, je odgovoril Štefan, „jaz ne vem, koga meni Vaše veličanstvo.“

„Elpidij, izdajalec, je pobegnil nočoj iz ječe...“ je divjal Leon naprej, „in jetničar ž njim. Gorje njima, če ju dobim v svojo pest! Živa ju bodem dal odreti. — Toda že sedaj se hočem znositi nad senatorjem, grozno se hočem maščevati nad njim.“

Cesar je razkril nato svoj naklep tajniku, češ, da bo dal vjeti senatorjevega sina in ga pod smrtno kaznijo prisiliti, da izda skrivališče svojega očeta, ker on gotovo ve zanj.

Težko je bilo sicer Štefanu priti, ko je moral na videz odobravati ta nečloveški naklep, toda tolažil se je z dejstvom, da je Ivan že varno v njegovi hiši skrit, in hvalil Boga za pametno misel, ki jo je navdahnil prejšnji večer njegovi ženi...

Ivan se ni niti najmanj ustavljal, ko je poslal Štefan takoj zjutraj drugega dne po senatorjevem vjetju ponj, in tudi zvesta Teoda ne, ker vedela je, da je samo na ta način mogoče rešiti njegova ljubljena varovanja. Štefan je hišni strogo zabičal, da naj ne izda Ivanovega skrivališča, temveč naj na vsako poizvedovanje po otroku odgovori, da so se zavzeli sorodniki za njega.

Dasiravno je cesar živo želel, izvršiti takoj svoj maščevalni načrt nad Elpidijem, vendar se je moral za se-

daj zadovoljiti le še z željo, kajti prišli so razni drugi dogodki, ki so Leona vznemirjali in mu dajali opravka.

Dospela je namreč v Carigrad novica, da so Kikladski otoki izvolili nekega Kozma za proticesarja in da so vdrli divji Saraceni v Malo Azijo, ropajoč in požigajoč plodonosne pokrajine.

Leona niso te vesti nič splašile, temveč ga celo ohrabrile. Še isti dan je izdal nove ukaze zoper častilce sv. podob. Pregelal je sivega patrijarha Germana iz mesta in poklical k sebi dvanajst najmodrejših učiteljev carigradske visoke šole, ki so jih ljudje zelo spoštovali radi njihove učenosti in pobožnosti. Ko jim je cesar ukazal, da naj odobrijo njegova postopanja in počenjanja, je stopil pred njega, najstarejši izmed njih, Pavel in mu odgovoril spoštljivo, toda odločno:

„Slavni cesar! Kar nam ukazuješ, ne moremo na noben način ubogati, ker nam prepoveduje to sv. cerkev, katere služabniki in učitelji smo. Ti nas lahko kaznuješ, nas lahko usmrtiš, toda prisiliti nas ne moreš, da bi odobravali to vnebovpijočo krivico.“

Pavel je obmolknil.

Iz obrazov vseh se je brala ista odločnost in ista neupogljiva volja, ki je pripravljena žrtvovati vse, bodisi tudi življenje, za svojo vero.

Leon je videl, da ne more iz njih nič izsiliti, zato je jih je zapodil, visoko šolo pa dal zapreti in njeno knjižnico sežgati.

Ta nov grozoviti ukaz despotove tiranije je v ljudstvu željo po maščevanju in svobodi še bolj povečal, in vsi so željno pričakovali prihoda upornih Egejcev, ki bi jih naj rešili spon krutega trinoga. Pa, ah, bridka prevara! Leon, o uporih obveščen, se je dobro pripravil na dohod sovražnikov, ki so morali, poraženi od cesarjeve vojske, pobegniti z ostanki ladjevja pred strašno jezo despotovo. Veliko upornikov je bilo vjetih, in te je dal cesar deloma obglaviti, deloma odpeljati v sužnost.

Leonova vlada je bila zopet utrjena, morebiti bolj, ko kadarkoli prej, in cesar je začel že delati načrt, kako bi kaznoval papeža Gregorija, ki je nedavno ovrget v svojih pastirskih listih cesarjeve ukaze in pozval ljudstvo k odporu proti krutemu postopanju razdiralcev svetih podob.

IX. poglavje.

Menihova pripoved.

Že tri dni so varovali mogočni samostanski zidovi senatorja Elpidija. Nihče bi ne spoznal v možu z dolgo haljo in po meniško ostriženem nekdanjega cesarskega svetovalca, saj ni rezilo prizaneslo niti njegovi polni lepi bradi, ki mu je prej valovila po prsih.

Danes je sedel Konstans zamišljen v svoji samotni celici. Ko je tako v misli zatopljen preresetaval dogodke zadnjih dni in se spominjal ljubega sina, od katerega ni imel še nobenih novic, so se naenkrat odprla vrata in pred presenečenim senatorjem je stal dvorni tajnik Štefan. Pozdravila sta se prisrčno in ganljivo.

„Kako si zvedel za moje skrivališče?“ ga je vprašal Konstans Elpidij zavzet.

„Tisti menih, ki te je rešil iz ječe, mi je to povedal,“ je odgovoril Štefan.

Elpidij se je začudil.

„Prijatelj, povej mi, kdo je bil moj angel-rešitelj? Že pogostokrat sem spraševal menihe, da bi mi razodeli to skrivnost, toda oni mi nečejo ničesar razkriti.“

Štefan je nato senatorju v veliko začudenje razodel, da je povzročila njegovo rešitev Teodozijeva žena. Evdoksija je namreč hotela popraviti od njenega moža prizadejano krivico, zato je podkupila jetničarja s pomočjo nekega meniha, jetničarjevega soroda „a“, ki je bil Štefanov prijatelj.

„Ah, to pa je menih Aleksander,“ zakliče Elpidij. „Zdaj pa vem tudi, kdo me je rešil iz ječe. Zahvaljujem te, prijatelj, za tvojo izpoved.“

„Toda jaz ti imam še nekaj drugega povedati. Tvoj sin je na varnem v moji hiši, zato se moraš tudi ti rešiti, in sicer izven Konstantinopla, kajti cesar je ukazal za tvojim skrivališčem iztakniti vse kote, in gorje ti, če mu prideš zopet v pest!“ S temi besedami je posvaril Štefan senatorja in mu naznanil, da je tudi sliko Preblazene rešil v svojo hišo. S solzami v očeh se je zahvalil Elpidij blagemu prijatelju in se poslovil od tajnika, katerega je klicala že dolžnost v cesarsko pisarno.

Ko je zapustil Štefan celico, je prišel brat lajik in prinesel Elpidiju običajno hrano, katere se pa Elpidij, razburjen vsled tajnikovih novic, niti dotaknil ni. Ukazal je bratu, naj jo zopet odnese in pokliče patra Aleksandra.

V znamenje pokorščine se je brat priklonil in odšel.

Kmalu nato so se vrata odprla in prikazala se je suha postava meniha Aleksandra.

Elpidij mu je stopil nasproti in mu ponudil roko, ki mu jo je menih poljubil, še predno se je mogel senator ubraniti.

„Jaz bi Vam moral pravzaprav poljubiti roko,“ de je Elpidij, „kajti kolikor se še spominjam, se mi zdite podobni mojemu rešitelju, in ta ste tudi zares Vi, kakor sem pravkar zvedel. Radi tega sem Vam dolžan tudi veliko hvalo.“

„Vi mi ne dolgujete ničesar,“ ga zavrne menih, „kajti jaz sem bil ravno orodje tujih rok.“

„To vem,“ povzame senator živahno. „Soproga mojega sovražnika je bila, ki je napravila cel načrt za mojo rešitev. Ali smem morebiti vprašati, kako da se poznate z Evdoksijo?“

Skrivnosten nasmeh je zaigral okrog menihovih ust.

„To lahko zveste, gospod,“ je odgovoril. „Znano Vam je, da je Evdoksija doma v Damasku, kjer je tudi moja domovina. Jaz sem torej njen rojak. Kličete me za Aleksandra, kar pa v resnici nisem; kajti tudi jaz sem

begun tako kakor Vi, gospod, in moje pravo ime je Janez Damaščan.“

„Kakšna sreča za mene, da vidim največjega učenjaka in najpogumnejšega zagovornika sv. cerkve pred seboj!“ je veselo vskliknil Elpidij in hotel poklekniti pred svetim možem, da bi mu tako izrazil svoje spoštovanje, toda Janez mu je to ubranil.

„Jaz, ubogi grešnik v meniški obleki, ne zaslužim take časti. Govoriva raje kaj drugega.“

„Ravnokar ste govorili o Teodoziji soprogi. Morebiti se Vam bo zdelo čudno, kako da je prišla do te misli. To Vam hočem razložiti, gospod. Seveda je hotela s tem plemenitim dejanjem popraviti soprogo hudobijo, toda to ni bil glavni vzrok. Ona je imela namreč pred Vašim vjetjem sanje, v katerih se ji je prikazala Vaša rajna žena in jo prosila, naj varuje njene otroka, ki je sedel ob prepadu in se igral. Kar se je zakadila iz globočine grda kača, ki je imela človeško glavo s potezami stotnika Teodozija, in planila v otroka.“

„Ko sem prišel nedavno v Konstantinopol kot papežev poslanec, sem obiskal tudi Evdoksijo, svojo rojakinjo. Ona mi je razodela sanje in mi tudi razkrila zajedno namen, da Vas hoče rešiti ter me prosila, naj ji pomagam. In res. Lotila sva se dela ter ga tudi dovršila. Pa nekaj sem skorajpozabil! Evdoksija je, kakor veste, zelo pogumna ženska, in ona je zapretila celo svojemu možu, da vstopi v samostan, če ne poravnal kmalu krivice, ki jo je Vam prizadejal.“

„Tega Teodozija ne bo več lahko storil,“ dostavi senator z boleznim nasmehom. „On se bo pač varoval, pri cesarju zastaviti za mene kako bese-do, ko me je pahnil prej v nesrečo.“

„Imejte zaupanje v Boga, gospod,“ odvrne Janez, „on Vas nikoli ne bo zapustil. Njegova pota so čudovita, toda njegova milost in ljubezen sta brezmejni.“

Še z marsikatero tolažilno besedo je Janez Damaščan tolažil nesrečnega Elpidija in ga navdajal z veselimi

zaupanjem, za kar mu je bil že skoro ožupan senator zelo hvaležen.

X. poglavje.

Blizu smrti.

V svoji krasno opremljeni sobi je bila Evdoksija, soproga Teodozijeve. Pred seboj je imela svilen vezanje, s katerim se je, kakor vse ženske tedanjega časa, kaj rada ukvarjala. Na zlati podlagi uvezla je v pestrih barvah Kristusa pri lomljenju kruha. Pri njenih nogah pa je sedela služabnica, stara okoli 20 let.

„Marija, daj mi tisto tablico,“ je rekla gospa in pokazala na sliko, ki je visela na steni in ki je predstavljala ravno isto, kar je hotela blaga gospa uvezti. Služila ji je namreč ta slika za vzorec.

Deklica je podala svoji gospe podobno in se vsedla nato zopet na prejšnje mesto. Čez nekaj časa se je oglašila zopet Evdoksija.

„Mi nisi nekoč pripovedovala, Marija, da si poznala rajnega Nikefora, ki je naslikal to podobno?“

„Da, gospa,“ ji je odvrnila Marija, ne da bi prenehala vezti. „Videla sem ga nekoč, ko je popravljajl neko stare sliko na steni samostanske cerkve. Moj brat mi ga je pokazal; saj veš, da bi bil tudi on zelo rad postal tak umetnik. Toda sedaj sta že oba v nebesih, moj dragi Peter in slavni mojster.“

„Ta, ki je narisal tudi tega Kristusa,“ je dostavila Evdoksija. „Zdi se mi, da sem ti to že pravila.“

„Da, in pa tudi na kak način si prišla do te slike, gospa. Kaj ne, dobila si jo kot darilo za neko dobroto, ki si jo skazala samostanu? Nekaj takega si mi pravila, kakor se spominjam.“

„Samostanu sv. Bazilija sem podarila tisti vinograd zunaj mesta. Zato sem si pa izprosila od Nikefora to podobno, ki je gotovo ena izmed najlepših, kar jih je naslikal. Ne vem, kako bi se kaj potolažila, če bi kedaj prišla ob njo.“

Že med pripovedovanjem Evdoksije je vstopil v sobo njen mož. Bil je popolnoma oborožen, ker se je ravno vrnil od svoje službe v cesarski palači. Ko je zapazil delo svoje soproge, jo je jezno pogledal in si nekaj mrmral, kar je značilo njegovo pritajeno jezo. Toda Evdoksija se ni zmenila za to, ampak je delala mirno naprej.

Nenadoma pa je zdrčala podoba, katero je postavila gospa na bližnji stol, na tla ravno stotniku pred noge, tako, da bi jo bil ta skoraj pohodil. Teodozij je ni hotel pobrati, ampak jo je še nalašč sunil z nogo tako, da je zdrčala precej daleč po tleh, vendar se pa ni prav nič poškodovala. Brž je hitela služabnica, da bi skrila podobo, toda njena gospodinja jo je prehitela in je pobrala naglo sliko ter jo spoštljivo poljubila, kakor da bi hotela tako zadostiti za moževo zasramovanje.

Stotnik se je grdo zarežal in rekel zaničljivo:

„O, ti malikovalka!“

Komaj je zaslišala Evdoksija te besede, je že planila po koncu in rekla ogorčeno soprogu:

„Ti se me drzneš tako sramotiti v prisotnosti služabnice? Si že čisto pozabil, kako obnašanje do mene zahteva olika? Teodozij! dosti dolgo sem potrpežljivo prenašala vse sramotenje, s katerim si napadal moje versko prepričanje. Sedaj pa poslušaj! Nikdar ne boš doživel, da bi se jaz odpovedala temu prepričanju in priznavala tvoje bogokletno mišljenje. Tudi molčala ne bom več pri takih tvojih nastopih. Danes je mera polna. Marija pojdi z menoj!“

Ogorčena Evdoksija je vzela podobo in vezenje ter zapustila s služabnico sobo.

Teodozij ni rekel prav ničesar, ampak jo je pustil, da je odšla. Zdaj je odložil težek oklep in se ogrnil z lahko togo. Nato se je vrgel v naslonjač in gledal jezo pred se.

Nastop z ženo ga je zelo jezil, čeprav mu je bil on sam povod. Mož in žena sta bila že dolgo popolnoma drugih naziranj. Teodozij je bil kot

cesarski uradnik strog in prepričan privrženec cesarjev in eden izmed najodločnejših zastopnikov dvorne stranke. Njegova žena pa je ravno nasprotno obsojala počenje cesarjevo, in to tem bolj, ker je videla, da so vjeli njenega moža popolnoma v te mreže, in je ta skušal celo svojega sina vzgojiti v tem, njej tako zopernem mišljenju.

Ko je zapustila Evdoksija svojega soproga, je šla v malo, pa sijajno opremljeno sobico, kjer je molče premišljevala, kaj naj stori. Še vedno ji je šumela po ušesih ostudna beseda: „Malikovalka!“, še vedno je videla zasmehljiv izraz na obrazu svojega soproga, s katerim je izrekel to sramotilno besedo njej, hišni gospodinji, v prisotnosti služabnice.

„Ne, ne smem nazaž — zdaj ali nikoli! Ne morem ga poboljšati na noben drug način.“

Nato je zapovedala Mariji, ki je stala molče v bližini, da naj spravi v kovčeg obleko in razne druge predmete, katere ji je naštela.

Služabnica je ubogala, a zmajevala je z glavo. Ni mogla umeti, kaj naj vse to pomeni. Toda ni ji bilo treba dolgo čakati pojasnila.

Evdoksija je ogrnila popotni plašč, vzela podobo, ki jo je ovila skrbno v rdeč prt, in zapovedala deklici, naj jo spremlja s kovčegom, in odšla je iz hiše.

Čez kakih sto korakov ste srečali nosilnico, katere nosilec sta čakala, kdo jima bo dal kaj zaslužka. Evdoksija je vstopila takoj v njo in zapovedala, da naj jo neseta v ženski samostan sv. Sofije. Služabnica pa je korakala za nosilnico.

Med tem je Teodozij še vedno tultal in psoval grdo malikovalstvo. Slednjič mu je pa le postalo dolgočasno, zato je šel iskat Filipa, da bi se z njim nekoliko pokratkočasil. Šel je skozi nekaj sob, toda dečka ni našel. Tako je prišel tudi v spalnico svoje soproge. Tukaj je takoj opazil, da so se pred kratkim pripravljali za potovanje. Različne stvari so ležale razmetane po sobi.

„Kaj naj to pomeni?“ je zavpil bled od strahu. „Evdoksija! Evdoksija!“ Letal je iz sobe v sobo, iskal svojo soprogo in izpraševal služabnice, na katere je naletel, kje je gospa in če so vidle kaj Filipa; pa nobena mu ni vedela povedati.

Zdaj pa se je spremenil njegov strah v jezo.

„To sramoto si mi je torej upala napraviti?“ je vpil razkačen. „Ušla je iz hiše! Dobro, če misli, da me bo na tak način izpreobrnila, se pač kruto moti. Nikake malikovalske podobe ne bom trpel več v svoji hiši, naj se zgodi kar hoče.“

Hitro se je oborožil s palico in hitel tja, kjer je vedel za nekaj kipov in podob. Pri pogledu na nje se je še bolj razkačil. **Že je vzdignil palico, da bi razbil iz slonove kosti umetno izdelan kip Matere božje, toda palica mu je zopet omahnila, kakor da bi zadrževala njegovo roko nevidna moč.**

V tem pa je zaslišal hrup in vpitje. Teodozij je vlekel na uho in zopet je slišal razumljivo vpitje na pomoč — potem pa je bilo vse tiho.

Zla slutnja ga je obšla. Zmislil se je na Filipa — če bi se bilo mogoče njemu kaj pripetilo! Ta misel ga je gnala naprej po celem poslopju.

„Filip! Filip!“ je klical vedno in vedno, toda nihče mu ni odgovoril, kakor da bi bilo izumrlo celo poslopje.

Nenadoma se je spomnil: Jarek!

„Nebeški Bog! Vendar ni...!“ je zavpil in planil iz hiše. Skozi vrt, ki je obdajal celo poslopje, je teklenamreč zelo globok jarek, ki je bil po drugih jarkih v zvezi z morjem, od koder je vedno pritekala voda v veliki množini.

Kakor da bi ga preganjali strahovi, je bežal preplašeni oče skozi vrt. Dirjal je ob jarku gor in dol, a ni mogel ničesar opaziti. Toda, kaj je bilo to? Iz za akacijeve meje je slišal nekaj ječati!

Teodozija je streslo po celem životu, a vendar je hitel proti grmovju.

„Bog! Bog!“ je zakričal ves iz sebe — pred njim je ležalo sinovo telo z

glavo navzdol. V dolgo akacijevo vejo so se zamotale gube njegove obleke, in le to je preprečilo, da Filip ni padel popolnoma v vodo. Nesreča se je morala zgoditi šele pred nekaj trenotki.

Teodozij je otel sina kakor hitro je mogel iz nevarnega položaja. Toda Filip ni dal nikakega znamenja, da še živi. Brzo ga je nesel oče v hišo. Zdaj je prihitela tudi služinčad pomagat. Celo zgornje telo navidezno mrtvega dečka so slekli. Sužnji obojega spola so se kar skušali, kateri bo prvi obudil življenje v malem, že skoraj trdem telesu. Toda to se ni hotelo posrečiti. Očetov strah se je povečal tako, da je bil že blizu obupa. V tej stiski je padel na kolena, povzdignil roke proti nebu ter prosil:

»Usmiljenje, moj Bog! Usmiljenje! Vrne mi mojega otroka! Večno ti bom hvaležen! Marija, nebeška mati, pomagaj mi! Pomagaj mi!«

Od razburjenja že ni mogel več izgovoriti zadnjih besed. Zdajci — ali je bila resnica ali prevara? — je zaslišal vesele klice:

»Ni mrtev! Saj živi! Premika oči!«

Ves presenečen je skočil Teodozij po koncu. Ni bila prevara, ne sanje — njegov otrok mu je bil vrnjen. Šolze veselja so tekle presrečnemu očetu, ko je objemal dečka in izgovarjal dečkovo in pa božje ime, ker se je Bog vidno usmilil nesrečnega očeta.

Kmalu je bil Filip zopet pri polni zavesti ter je pripovedoval, kako se je zgodila ta nesreča. Sedel je, kakor že večkrat poprej, ob robu globokega jarka ter metal ploščnatno kamenje čez vodo. Pri tem pa mu je izpodrsnilo in padel je v vodo ter se tako ustrašil, da se je onesvestil. Bila je zanj velika sreča, da je obvisel z obleko na akacijevi veji, ker drugače bi bil izgubljen.

(Dalje prihodnjik.)

Jesen.

Pada z drevja listje velo,
gole veje v zrak molé,
in čez plan jesenski veter
s pesmo uspavanko gré.

Gré čez polje, čez bregove,
z velim listjem se igra,
solnce pa otožno-miló
zre raz modrega nebá.

Tu in tam še drobni pevec
pesmico zažvrgolí,
kot bi peval ob slovesu
vbeglih, krasnih, rožnih dní ...

Vmirajočo zrem naravo,
na oveli cvetja kras,
pa si mislim, kako kratek
je mladostni, solnčni čas.

Ni še dolgo, kar brstélo,
zelenelo je lepó,
zdaj to vse je ovenélo,
smrti vklonilo glavó.

Ni še dolgo, kar mladostno-
ukal sem si še na glas,
zdaj na tihem brišem solzo,
zrem na svoj jesenski čas.

Pač prehitro so minile
mlade mi in jasne dní,
pač prehitro mrzel veter
zamoril je nade mi.

Oj jesen, saj kmalu zgineš,
pride rožna spet pomlad,
jaz pa v srcu svojem nosil
bom jesen še tistokrat.

Starogorski.

Kaj je novega po svetu?

V Mariboru se je vršil dne 30. okt. velik zaupni shod iz celega Spodnjega Štajerja. Odobril je postopanje naših poslancev v deželnem zboru in obsodil napade na njih. — Na Hrvaškem so imeli 28. in 29. oktobra volitve za deželni zbor; na pomoč so poklicali vojaštvo od vseh strani, da je pomagalo »delati volitve«. Vkljub vsemu strahovanju ban Tomašič ni dobil več sebi slepo vdanih poslancev kakor 16. Kršćansko-socijalna stranka si je priborila 15 mandatov, kmečka stranka pa 9. — Na Portugalskem naprej divjajo liberalci proti cerkvi. Odpraviti mislijo celo križe iz pokopališč, kakor da bi to kaj ljudstvu koristilo! — Na Koroškem so dobili novega škofa, ker je prejšnji zaradi bolezni odstopil. Dasiravno je na Koroškem nad stotisoč Slovencev, je vendar za škofa imenovan trd Nemec, dosedanji pomožni škof v Solnogradu dr. Baltazar Kaltner, ki ne razume besedice slovenski. — Med srbskimi kmeti v Bosni je nastal upor. — Kolera je na Hrvaškem bojda ponehala, pojavil se je pa en slučaj v Gradcu. — Ruski car je 4. t. m. obiskal v Potsdamu nemškega cesarja. — V Celju je umrl dne 5. t. m. dolgoletni gimnazijski profesor, zlatomašnik Ivan Krušič, velik prijatelj naše mladine. — Dne 7. novembra je bil sklican bosenski

deželni zbor, ki ima rešiti važno vprašanje: odkup kmetov. Kakor so namreč pri nas kmetje bili do l. 1848. podložni graščakom, tako so bili v Bosni še do sedaj podložni turškim velikašem — begom. Sedaj se kmetje odvežejo podložništva, a begom se za to mora dati neka odkupnina. — Srbski prestolonaslednik Aleksander še dalje časa nevarno boleha, zadnji čas se mu je obrnilo na boljše. — Dunajski katoličani so v nedeljo 6. novembra priredili velikanski protestni shod, na katerem so odločno obsodili nesramen govor rimskega župana, juda Natana, ki ga je imel 20. sept. proti sv. očetu. Vsak lopov hoče biti na svoji časti dandanes nedotakljiv, samo papeža bi smel sramotiti vsak smrdljivi čifut. — Na Češkem se še vedno pogajajo za spravo med Čehi in Nemci, upanja na trajen uspeh pa ni veliko, dokler Nemci lastijo le sebi vse pravice. — Na Dunaju zborujejo delegacije, dne 8. t. m. je govoril vodja vseslovenske ljudske stranke, dr. Šušteršič. Državni zbor se bojda snide 22. novembra.

Dekliški vrtec.

Dobra gospodinja. Zvesta svoji obljubi podajam danes navodilo o uporabi stare kuretine, osobito kokoši. Nasvetujem sledeče:

1. Kokošje meso je izvrsten dodatek h goveji juhi.

2. Kokošja juha: — kuhana kokoš z jabolčnim hrenom (razdrobljenemu hrenu se primeša — razun jesiha in olja — še ravno tako množico naribanih — lupljenih jabolk). Osnajena kokoš se nerazrežena kuha v soljeni vodi, v katero se dene isto zelenjavo in iste dišave kakor pri goveji juhi. Ko je meso omehčeno, deni v ponvo prav malo masti, praži na njej žlico moke, dve šniti žemlje, zelenje, ki se je kuhalo pri kokoši — potem kokošin vrat, gornji del perutnic in nog. Po zadostnem praženju stolci to vse dobro v možnarju, precedi po finem cedilu ta pražnik, — dolivaje s kokošino juho tako dolgo, da ti za rabo zadostuje, v to juho lahko nakuhaš majhne cmoke ali pa prideneš samo nekaj praženega kruha. — Kuhano kokoš razreži, — okusno naravnaj na podolgast krožnik, okinčaj vse s peteržiljevimi peresci — ter nudi to — z jabolčnim hrenom.

3. Kokoš v obari: Ravnaj tako, kakor pri piški v obari, samo, da moraš kokoš, predno jo deneš v pražnik, precej dolgo v soljeni vodi kuhati; s to kokošjo juho dolivaj potem pražnik. Opozoriti hočem pri tej priliki še, — da popolnoma prosta kokošja juha, — kakor jo — posebno na deželi — bolnikom in bolnicam nudijo, nikakor ni priporočljiva; taka juha nima nobene hranilne snovi, — ni okusna, samo mastna je, — kar pa nobenemu bolniku ne boče prijalo.

4. Laška minestra s kokošjim mesom: Razreži osnajeno kokoš, kuhaj jo na mali množini soljene vode; ko bo meso na pol omehčeno, pridene razrezano korenje, list zelja — in ohovta, nekaj šnit kolerabe, po mogočnosti nekaj zelenega graha, karfijol v kepico zvezan pa nekaj zrn popra — peteržilj in luk (to zadnje mora se namreč pozneje odstraniti) — nekaj na

majhne kocke razrezane slanine; na zadnje vkuhaj potrebno množico riža, cela zmes mora ostati precej gosta; polivaj torej le po malem z govejo juho, če je ni, — z vodo. Kakor hitro je riž zadostno omehčan (riža ne preveč kuhati), vlije se cela zmes v skledo ter nudi gostom s parmezanskim sirom. — Ta minestra se tudi lahko pripravlja s telečjim ali ovčjim mesom.

5. Kokoš v rižotu. Ravnaj se kakor pri piški v rižotu; kuhaj pa pred kokoš v soljeni vodi; če je meso že skoraj omehčeno, — potem ga še le v masti praži in dodeni riž. Polivaš tu lahko s kokošjo juho.

6. Pečena kokoš. — Skuhaj pred kokoš na pol v soljeni vodi; ko jo vzameš iz tekočine, dosoli še malo, — deni jo v ponvo, zabeli z vročo mastjo in potem jo po malem, — vedno polivaje z mastjo, ki se nahaja v ponvi, — speči.

7. Kokošje meso — kot haše — kolačekih. Tudi tukaj je treba kokoš pred v soljeni vodi skoraj do cela skuhati, potem se je ravnati, — kakor sem to navedla v zadnjem poročilu št. 9. Ti nasveti veljajo za vsako staro kuretino. Prihodnjič spregovorim o raznih pečenkah.

Stara kuharica.

Seničica. Kaj neki pomeni to lahko trkanje po oknu? To bo gotovo moja seničica. Da res! potrkala je, češ, tudi letos nas ne zabi. Res si znanilka zime, a prinašaš tudi mnogo nedolžnega veselja s svojimi tovarišicami.

Draga mladenka, gotovo si se težko poslovila od svojega ljubega vrtiča in od pestrih cvetk, ki je že tudi zadnja zaprla svojo duhtečo čašico, ali pa si jih naložila na grobove svojih rajnih, da si se še bolj živo spomnila, kako je vendar vse minljivo na tem svetu.

Mnogi izmed nas bodo že morebiti spomladì sadili rožice na gomilo, ker se bode sama kot cvetka preselila v drugi lepši kraj, kjer ji nobeden vihar strasti in slana pohujšljivosti več ne vzame njene sreče.

A pustimo rožice in jesensko otožnost, in si napravimo načrt, kako se bomo ob dolgočasnih zimskih dneh, tudi brez rožic razvedrile. Vem, da bodo marsikaj koristnega pisale in priporočile vrle naše vrtnarice. Pa nekaj bi vam tudi jaz priporočila in to so ptičice.

Draga mladenka, naj ti ne bode žal tistih drobtin, ki jih položiš ptičkam ali tistega jederca, ki ga utrgaš sladkosnedosti, to se ti bode gotovo izplačalo. Seničica, ki je zopet prišla iskat usmiljenih src, me je spomnila na Vas mladenke, zatorej ne zamerite mi, če Vam povem, kako sem ptičke privabila.

Bilo je mrzlo zimsko jutro, ko se je senica začela zaletovati v okno. Misleč, da jo zvabim v sobo, pustim okno odprto, a toliko plaha je pa le bila, da je rajši kakor v topli sobi, ostala na sneženi veji. Priložim ji malo drobtin. Zopet je priletela a tokrat ne prazna odšla, zakaj videlo se je, kako izborno ji diši večerja. Drugo jutro je seboj pripeljala tovarišico, ki sta me po tem dvakrat na dan redno obiskovali. Neka jutra pa sta pripeljali seboj hromo ptičko, ki pa ni bila te vrste kakor sami, in to sta krmili; kako sta naglo pobirali zrnce in ji sipali v klunček kakor mladičku. Ah to je bilo zanimivo videti. Pa še bolj, ko se jim jih je pridružilo že več, tako, da sem morala na prosto postaviti deščico, ker so se že na oknu začele ruvati. To je bilo potem življenje! Vsak dan sem opazovala nove vrste ptičkov, ki so postajali že kar domači. Celo šojka je pripeljala svojega druga na orehovo gostijo.

Kaj ne, ali ni tudi to zabava in neko tiho nedolžno veselje, ako v mrzlem zimskem času priskrbiš prezeblim ptičkom malo hrane. Oh, kako prijetno je potem poslušati njihov spev, ki, kakor zahvala doni v tihem večeru, da jih dobri Bog ni zapustil.

Pa tudi ti se lahko veseliš božjega blagoslova, ker ti bode Bog gotovo povrnil in blagoslovil, kar podariš ubogim ptičkom. In tudi same ti bodo skazale hvaležnost, ko bode spet prišla ljuba spomlad, tedaj bode še enkrat krasnejši

tvoj vrt, ker ob njem bodo v znak hvaležnosti drobne pevke drobile svoje krasne melodije in zatirale mrčes.

Vsega tega te zagotovim, če slušaš moj nasvet, in ko bodeš to doživela se spomni, da ni napačno priporočilo Zvonimire.

Plesi. Drage mi tovaršice, nekoliko vam hočem povedati, kako nevaren je ples za mladenke, žene jih v časnó nesrečo, a še bolj v večno pogubo. Na plese zahajajo hčere malopridnih mater, ne pa ti, ki je Marija tvoja mati. Modra in poštena dekleta se morajo skrbno ogibati plesa, ako hočejo čista ostati. Ali niso taka dekleta obžalovanja vredna, ki drvijo na ples in nič ne pomislijo, kaj s plesa sledi. Ondi navadno izgube sv. čistost in ljubo sramežljivost; akoravno se v dejanju ne pregrešijo, pa se v mislih in željah ter s pohujšanjem in slabim zgledom. Kjer pleše mladina, tam se jočejo angeli, a vesele peklenski duhovi. Morda ste že kedaj slišale, da je postalo katero dekle po plesu bolj pobožno, pridno in pošteno? Tega niste in tudi nikoli ne boste slišale, pač pa jih je veliko, ki pozneje ples na dno pekla preklinjajo. Krščanska mladenka, ako hočeš cvetočo lilijo ohraniti, jo smeš le gledati a se je ne smeš dotakniti. Toda rožica sv. čistosti je še rahlejša, ona že oveni po samem pogledu. Kako nevaren je torej ples. Ako pa te vendar kedaj miče na ples, pomisli to le: V tem času, ko ti plešeš, gori v peklu brez števila duš zavoljo grehov, ki so se storili na plesu. V tem času, ko ti plešeš, vzdihuje na tisoče duš v smrtnih težavah ter jemlje slovo od tega sveta. Tudi za te bo kmalu prišla ura ločitve, boš tedaj veselo plesala? V tem času, ko ti plešeš, te gleda Jezus Kristus, ki je za te grozne bolečine trpel, in ti pa mu s plesom ter slabim življenjem z nova bolečine povzročuješ, in Marija tvoja mati, vsi angeli in svetniki te obžalujejo, da svoje za večnost vstvarjeno srce s takim bornim nečimernim veseljem nasičuješ, s pregrehami svojo dušo obkladaš ter izpostavljaš svoje zveličanje toliki nevarnosti. Plesi so mrtvaška rakev za nedolžnost in grob za sramežljivost.

Jurjevška mladenka.

Društveni glasnik.

St. Ilj v Slov. gor. Dne 25. septemb. je priredila naša deklinška zveza svoj prvi poučni shod v slovenskem domu. Vdeležba je bila ogromna. Krepostno se je pomikala četa slovenskih deklet proti ponosni stavbi našega milega doma. Krasno se je dvigala milodoneča pesmica iz grl navdušenih mladenk, ki so tako pozdravljale naš slavní »obmejni kras«. Ko se je krasna himna vrlih mladenk razgubljala po svečani, tihi sobici, je voditeljica Anica Krenova z vzornim nastopom pozdravila navzoče mladenke. Uvaževala je pomen deklinške organizacije, vspodbujala članice k narodnemu obrambnemu delu, slikala junaštvo deklet, o katerih govori zgodovina nesmrtno slavo, opozarjala na nekdanje sovražnike, divje Turke, ki so nekdanj škodovali naši domovini. Svarila je pred sedanjimi, ki so: Nemci, nemškutarji, liberalci, oziroma strupeni časniki liberalnih nemškutarskih družb ter liberalnih nemškutarskih zapeljivcev. Navdušeno, divno je deklamirala pesem »St. Iljski dom« (Starogorski) Micka Reisman. Nastopila je Hamerjeva Katika in nam podala nekaj podrobnosti iz gosp. tečaja. Mimika Stingl je priporočala potrpežljivost, pohlevnost in krotkost, ki tako krasno pristojta vsakemu, zlasti pa gospodinji. Blagor vsaki hiši, katera ima tako gospodinjjo, ker srečo in blagoslov siplje na vse, ki prebivajo ž njo pod enim krovom. Tako lepega ravnanja se deklice vadimo že v vzorni mladosti, da postanemo krotke plemenite gospodinje. Pec Trezika je izvajala: ne bodimo rodoljubne in organizirane samo za nekaj časa, žal, da rodoljubje mnogim leži samo na jeziku, kajti kadar je treba dejansko ljubezen pokazati in trpeti zaničevanje, tedaj se pa marsikatera izgubi iz naših vrst. S posebnim veseljem so še pozdravljali članice naš organizator veleč. gosp. duh. voditelj ter nas spodbujali k vrlemu napredku naše organizacije. Zlasti so opozarjali na mesečna zborovanja, ki nam bodo v največjo korist. Govorile še so: Žebot Micka, Pešl Lizika, Mimika Žunko, M. R. K. H. P. T. Nato voditeljica zaključí shod in nam vneto zakliče: Z Bogom in Marijo za slovensko in nebeško domovino! Na svidenje zopet pri prvem podučnem shodu:

Po širni morski planjavi
Čolniček mal jadra,
Ljubezen mu je jadro
In Bog ga sam ravna.
Poznamo ta čolniček
Zaveza naša je,
v čolničku tem jadramo
čez zburkano morje

Ljuboslava.

Zabukovje pri Sevnici. V imenu Kmeč. izobr. društva, ki se je ustanovilo na praznik Vseh svetnikov, izrekamo na tem mestu vrlemu kmetu gosp. Francu Požunu in njegoví skrbni ženi prísrčno zahvalo za ves trud in požrtvovalnost, kakor tudi, da nam je za isti dan odstopil krasen prostor, kjer se je shod sijajno izvršil. Iz srca želimo obema, da jima ljubi

Bog vse stotero povrne. Jožef Pajk, Franc Senica, Pepca Senica.

Slov. kat. akad. tehn. društvo »Zarja« v Gradcu si je izvolilo na občnem zboru 28. okt. za zimski tečaj sledeči odbor: Tehn. Fr. Rueh, predsednik; med. Ivo Bevc, podpredsednik; iur. Fr. Detela, tajnik; iur. Jak. Hodžar, blagajnik; phil. Jos. Lovrenčič, knjižničar; iur. Ant. Kodže gospodar; iur. Pav. Rupnik, odborniški namestnik.

Pilštanj. Predragi »Naš-Dom«, gotovo si že misliš, da mi pilštanski mladeniči spimo narodno spanje, a temu ni tako. Res imamo bolj po redkem shode, a se pa za tiste bolj pripravimo. V nedeljo 30. vinotoka smo zopet imeli shod, ki je bil prav obilno obiskan tako, da je skoraj prostora nestajalo v čitalnici.

Shod se je vršil po sledečem sporedu: Najprej pozdravi navzoče voditelj Lapornikov Tinček, in zatem nam prav prepričevalno in vznesenih besedah govori o žalostnem stanju naših slovenskih bratov ob severni meji, posebno v Št. Ilju. Pojasnil nam je, kako jih zatirajo Nemci, kako kupujejo na dražbah slovenska posestva, in potem nase-ljujejo tam protestantske nemške družine. In s tem okrutnim početjem hočejo slovensko zemljo ponemčiti in poluteraniti.

Kako je žalostno to za naše brate, ko jim prodajajo rodni krov in jih tirajo iz ljube domovine. In to lahko počenjajo, ker dobivajo v ta namen dosti denarja od nemških društev. Zatorej pomagajmo našim bratom z denarjem, kolikor je komu mogoče. Za tem deklamira Jernej Beuc Gregorčičevo »Domovini.«

Na to nam preč. gospod duhovni voditelj v krasnih besedah priporočajo ljubezni do domovine in do lepega in milodonečega materne-ga jezika. In še posebno poudarjajo: kako bi ne imel slov. mladenič ljubezen do domovine, do tako lepih prirodnih lepôt, kakor se ravno nahajajo na slovenski zemlji. Kje najdeš, slovenski mladenič, lepše kraje kakor doma? Kje na svetu je toliko raznovrstnih naravnih krasot, ko na materni zemlji? Obroblijo jo visoke gore in snežniki, zrcalijo se prekrasna jezera, imamo podzemne krasote, kakor postojnsko jamo, imamo prelepe vinske gorice in rodovitna žitna polja. Kako ne bi slovenski mladenič vskliknil s pesnikom: to je slovenska zemlja, na Slovenskem dom je moj! Nato nam še priporočajo, kako naj se mladeniči izobražujemo vsestranski, posebno v političnih stvarih se naj dobro izurimo, da lahko nastopimo enkrat kot možje med svet. Nato še predava Anton Vrenko o sajenju sadnih dreves in o škodljivcih sadnih dreves.

Shod zaključí voditelj in nas še navdušuje, da bi še v obilnejšem številu se prihodnjih shodov vdeleževali. Mi gremo naprej mi mladi.

Sveti Križ tik Slatine. Dne 16. oktobra je imela naša deklinška zveza zopet svoj podučni mesečni sestanek. Vspored je bil sledeči: Voditeljica otvori zborovanje s kratkim nagovorom. Ana Pelko deklamira o sprejemu

v Marijino družbo, ker je bila nekoliko prej ustanovljena Marijina družba, v katero nas je bilo slovesno sprejetih 270. Vrla govornica Amalija Verk od Sv. Petra na Med. selu govori o teharskem gospodinskem tečaju, opiše glavne lastnosti dobre gospodinje, posebno pa priporoča delavnost, varčnost in pobožnost. Hvala ji za trud!

Ana Smole deklamira »Žid na semnju.« Voditeljica nas še v kratkem govoru navdušuje za pošteno življenje, potem zaključi zborovanje, veselega srca smo se vračale domov.

Da me Križevljanke nismo zaspanke, se je pokazalo dne 8. septembra, ko smo si pod vodstvom velečastitega gosp. duh. voditelja ustanovile žensko podružnico »Slovenske straže«, h kateri je pristopilo takoj 54 mladenk. Če ravno moramo včasih od naših nasprotnikov slišati kako neprijetno besedo, vendar ostanemo trdne in neomajene v svojem sklepu. Geslo naše je in bo: z Bogom in Marijo za slovensko in nebeško domovino. Tajnica.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Vse v naravi se spravlja k dolgemu zimskemu spanju, marsikaj že spi ali pa celo umira. Bližnji in daljni sosede znanci in prijatelji naše jurjevske mladeniške in dekliške zveze si bodo gotovo mislili: »No, nadebudna mladina tam pri Sv. Jurju ob Ščavnici, se menda tudi spravlja k zimskemu spanju ali bolje rečeno že spiš, ker ni nič kaj posebnega slišati o tebi. Res je, da nič slabega ne slišimo, pa tudi nič dobrega ne!« Le počasi, prijatelji; naglica ni dobra in tudi pri presojanju naših zves ne bo! Povemo Vam lepo na uho, pa samo Vam, da mi prav za prav le precej delamo. Dekliška in mladeniška zveza imata pri nas redno svoj mesečni shod. In kaj se vse ne pogovorimo na teh shodih! Mladenci o gospodarskih rečeh, o političnem in socialnem življenju, o samoizobrazbi, o vzgoji značajev; dekleta so se vadila v različnih deklamacijah in nam napravila veselje z marsikatero lepo pesmico, govorilo se je pri njih tudi n. pr. o čuvanju dekliške časti, o važnosti in lastnostih dobre gospodinje, o lepoti domačih krajev, o narodnostnem boju zlasti ob mejah in narodni obrambi in večkrat o sv. veri, njenem pomenu in o njeni obrambi. Če bi Vam, g. urednik hotel popisati vse, bi Vi lahko poseben »Naš Dom« izdali samo za Sv. Jurja. Pa nekako kratko in površno Vam hočem podati sliko o teh naših shodih. Vsak mesec ima pri nas enkrat mladeniška in drugičrat zopet dekliška Marijina družba svoj družbeni nauk; po nauku pa ima vsakokratna dotična zveza svoj shod v Čitalnici. Omeniti hočem natančneje le zadnji dekliški in zadnji mladeniški shod. Na predzadnjem shodu mladeniške zveze smo imeli predavanje o velikem pomenu dobrih in slabih časnikov v današnjih dneh. Sklep na koncu predavanja je bil pri vseh, da hoče vsek napeti vse sile, da bodo prišli naši kat. časniki v vsako, še tako borno kočo. Ker pa razlika mika, smo pri zadnjem shodu sklenili, vsakikrat predelati in ponoviti na shodu vse važnejše dogodke, ki so se v teku meseca po svetu godili, da

imamo tako vedno pred očmi tok časa in svetovno zgodovino sedanjih dni. Potem smo začeli s predavanji iz »knjige o lepem vedenju«, da tako znamo tudi na zunaj pokazati svojo duševno izobrazbo.

Želeti bi le bilo, da bi se mladeniči sami bolj pridno pripravljali na svoja predavanja. Veliko na boljšem je, kar se tega tiče, dekliška zveza. Tukaj članice same delajo prav mnogo in navadno tudi iz lastnega nagiba, kar je vredno največje pohvale. Le povečalo bi se naj še število predavateljic in deklamatoric. In tako so imela dekleta na zadnjem shodu predavanje »o dekletih, ki gredo na tuje«, naj ostanejo v zvezi z domačim krajem, z domačimi društvi in časniki, da si tako lažje ohranijo svojo narodnost in svojo vero. Potem je predavanju »Ali je vera zasebna reč!« sledila ljubka deklamacija naše slov. pesnice Pavline Pajkove »Moj zaklad«. Ob koncu se je razvil prav živahen pogovor o predvanih stvareh in vesela in zadovoljna so odšla dekleta proti domu v srcu z novimi mislimi in naklepi.

Da pa zvezi pokazeta tudi na zunaj, da delata in živita pravo izobraževalno življenje, sta ustanovili podružnico »Slovenske Straže«, ki vsled požrtvovalnosti nekaterih prav dobro uspeva. Sedaj v jeseni pa so priredili člani obeh zvez sebi, svojim prijateljem in znancem v oddih zabaven večer, kjer so si udeleženci ob prizoritvi igre »Dve tašči« in »Tri sestre« in ob izbornem petju in tamburanju oddahnili od težkega jesenskega dela.

Z željo in obljubo, da se bo naše društveno življenje v zimskem času povečalo in da bomo imeli prihodnjic poročati še raznovrstnejše stvari, sklepamo svoje površno poročilo.

Vurberg. Naša dekliška zveza se prav krepko razvija. Za mesec oktober je odpadel mesečni shod, ker je 2. oktobra predaval tukaj g. Pirštinger, 16. pa g. Žebot in Pograjc. Zato pa smo imele dne 6. novembra prav lepo zborovanje. Deklica Ana Minih je v obširnem govoru poročala o dekliškem zborovanju na Ptujski gori, tajnica »Zveze«, Terezija Bezjak pa je poročala o shodu pri Sv. Trojici. Resčudile smo se, kako lepo in v izbranih besedah sta govorili. Nató so deklamovale nekatere deklice Gregorčičeve pesmi in sicer Nerat Marija: »Ujetega ptiča tožba«, Krefl Pavla: »Oj, z Bogom, ti planinski svet«, Marija Kolarič: »Jeftejeva prisega«, in Bezjak Marija, »Znamenje«. Vse deklamovalke so žele burno pohvalo, in veselo ploskanje je odmevalo po sobi. G. duhovni voditelj so nas tudi zelo pohvalili, ter nas izpodbujali za nadaljnjo izobrazbo. Prihodnje zborovanje bo prvo nedeljo meseca decembra.

Ptuj. Srečne smo se štele mladenke iz mesta in okolice, ko smo se nedeljo dne 9. oktobra dobile svojo dekliško zvezo pri krčevinskem kmetijskem bralnem društvu. Nje ustanovni zbor se je vršil v »Narodnem domu.« Udeležilo se ga je gotovo nad 200 Slovencev iz ptujске in minoritske župnije. Otvoril ga je društveni predsednik, Fr. Lah. Na to je v nav-

dušenem govoru razložil naš rojak, č. g. župnik Gomilšek, veliki pomen dekliske zveze v verskem in narodnem, v družinskem in gospodarskem oziru. Tajnica »Zveze slov. deklet«, gospodična Ernestina Razlag, je v temeljitem predavanju pojasnila, kaka mora biti dobra gospodinja, da bo v družino prinesla blagostanje in srečo. Terezija Breznik je deklamovala lastno pesmico »Kje je pravi mir doma«. Marija Veronek je navduševala vse navzoče, naj se z veseljem oklenejo dekliske zveze, da si v njej pridobijo potrebne znanosti za bodoče delovanje. Navdušene besede so obrodile prelep sad: Kar prvi dan je vstopilo 116 deklet v deklisko zvezo. Izbrale smo si sledeče voditeljstvo: Breznik Ter. (Podvince), voditeljica, Veronek Mar. (Ptuj), namestnica voditeljice, Potrč Mar. (Krčevina) tajnica, Rakuš Marija Brstje-Budina) blagajničarka, Korošec Jožefa (Rogoznica-Žabjak) in Horvat Ivana (Grnci-Nova vas) knjižničarki, Horvat Mar. (Grajana), Pihler Ivana (Mestni vrh), Zupančič Ter. (Kicar-Velovlek), Armuš Liza (Pacince-Dornova), Faleš Ter. (Spuljce), Razlag Ernestina (Ptuj) in Kovačič Alojzija (Ptuj), odbornice. Torej v celem 13 odbornic, da so v voditeljstvu zastopane vse občine obeh župnij. Duhovni voditelj naše dekliske zveze pa bodo č. g. kaplan Avg. Jager. Prelepo prvo zborovanje naše dekliske zveze je zaključila Mar. Kekec s pristrčno željo, naj bi nova zveza krepko promovitala in združila v svojem okrilju vse dobro misleče slovenske mladenke iz Ptuja in okolice k toliko potrebnemu versko-narodnemu delu. Knjižnica krčevinskega bralnega društva se je prenesla v minoritski samostan v prostore kmečke hranilnice in posojilnice, kjer se našim članicam od 30. okt. naprej vsako drugo nedeljo izposojujejo knjige pred večernicami in po večernicah. Da se knjižnica na novo uredi in se nakupi tudi novih knjig, v ta namen so blage volje darovali: č. g. duh. svetovalec Fr. Hirti v Slivnici 10 K, P. Pij, kaplan v Ptuj 5 K, kaplan A. Kuhar v Središču 10 K, župnik Fr. Gomilšek pri Sv. Petru na Medvedovem selu 5 K, dež. in drž. poslanec Fr. Pišek 2 K in Antonija Ribič, kuharica v Mariboru 5 K. Vsem darovalcem srčna hvala! Mladike iz Ptuja in okolice, sedaj pa krepko na delo! Veliko ga nas čaka za lastni blagor, za lastno izobrazbo, še več za naš verski in narodni napredek v mestu in okolici. Eden prvih sadov naše zveze pa bodi ženska podružnica Slovenske Straže za Ptuj in okolico. Misel naše narodne obrambe mora tudi pri nas kmalu dobiti veliko gorečih so-delavk.

Radgona. O radgonskih Slovencih se je doslej malo slišalo med svetom, pa odslej se bode gotovo več. Še nas lepo število biva v petih slovenskih vaseh radgonske mestne župnije: v Slov. Gorici, v Zenkoveh, v Dedinjih, v Zetincih in v Pótrni. Vse polno je Slovencev v Radgoni, precej jih biva raztresenih tudi v Stari vasi (Altdörf), v Ledumerji (Hummersdorf), v Privodi (Pridahof), v Farofcih (Pfarrsdorf) in v Trnovi (Dornau). Gotovo je v župniji med kmečkim prebivalstvom večina

slovenska. In vendar je ljudska šola, v katero hodijo naši slovenski otroci, popolnoma nemška. Prav nič se ne uči več slovenski, tudi veronauk ne. Pred leti smo imeli poleg naddekana po tri kaplane, ki so bili vedno vsi Slovenci. Sedaj imamo dva kaplana, enega za Nemce, enega pa za Slovence, toda Nemca sta oba, ki ne razumeta našega jezika. Zato se slovenski otroci ne morejo več spovedovati slovenski in katekizem se morejo učiti le nemški. In slovenskih šolarjev je gotovo 200. Kako nam je bridko pri sreč, ko premišljujemo te žalostne verske in narodne razmere. Zatira nas nemškutarska Radgona, katero je pred tisoč in več leti pozidal slovenski plemenitaš Radogoj, po katerem je dobila ime. Prezira in zatira pa nas tudi cerkev ob jezikovni meji. Cerkev sama je pač pravična vsem narodom; da pa ti večkrat ne uživajo pravic, so krivi pastirji, ki jo vodijo. In to žalostno resnico bridko čutimo Slovenci v sekovski škofiji, zadnji čas še posebno Slovenci v Radgoni.

Skozi to žalostno obzorje, ki se širi nad nami, je nedavno posijal svitel žarek, ki nam da upati boljše prihodnosti. V nedeljo dne 6. novembra se je namreč osnovalo »kat. slov. izobraževalno društvo v Radgoni«. Ustanovni zbor se je vršil v hiši vrlage rodoljuba Mateja Pintariča v Dedinjih. Vreme je bilo skrajno neugodno, vendar se je zbralo nad 100 ljudi. Prihitej je v našo sredo poslanec »Slov. krščansko socialne zveze« v Mariboru, č. g. župnik Gomilšek, ki pozna naše razmere. Prišli so v naše veliko veselje možje in mladeniči ter mladenke iz Gornje Radgone v lepem številu na naše prvo slovensko zborovanje. Srce nam je burno bilo samega svetega veselja da smo srečno dočakali vstajenja dan. Po pozdravu hišnega gospodarja Pintariča smo z največjim zanimanjem poslušali navdušeni govor č. g. župnika Gomilškega, ki nam je razlagal društvena pravila ter pojasnjeval vzvišeni namen in veliki pomen novega društva v verskem, narodnem in gospodarskem oziru. Besede so kakor iskre vžgale v naših srcih ljubezen do tlačenega slov. domovine, do zaničevanega naroda slovenskega. Voditeljica gornjeradgonske dekliske zveze, Antonija Kovačič je deklamovala pesem »Mojemu narodu«, članici iste zveze, Neža Osojnik in Terezija Kovačič pa sta nastopili v dvogovoru. Ena je bila nasprotnica dekliske zveze, ena pa nje vneta zagovornica, ki je sproti spretno pobijala vse ugovore in dokazovala veliko korist dekliske zveze. S svojimi jasnimi dokazi je nasprotnico prepričala in pridobila dekliski zvezi. Ta dvogovor, ki ga je spisala Ant. Kovačič, je posebno zanimal naša dekleta in hipoma razvnel njih srca za deklisko zvezo. Janez Pelc je v lepih besedah pozdravil novo društvo v imenu gornjeradgonskega bralnega društva in želel, da bi se ga oklenili vsi radgonski Slovenci. Moški zbor mladeničev iz Gornje Radgone pa je vmes zapel nekaj jako lepih pesmic. Nato je pristopilo takoj 47 udov k novemu društvu. Društveni odbor je sledeči: Matej Pintarič, kmet v Dedinjih, predsednik; Jože Veberič, kmet v Gorici, podpredsednik; Alojzij Rožman, mladenič v Dedinjih, tajnik; Franc Trojnik, kmet v Zetincih, blagajnik; Janez Tranc, mladenič v Dedinjih, knjižničar; č. g. Rajmund Bratanič, kaplan v Gornji Radgoni in Jože Pintarič, kmet v Dedinjih, odborniki. Računska pregledovalca sta Mat. Zemljč,

župan v Zetincih in Alojzij Domanjko, mladenič v Zenkovcih.

Ker je med člani društva največ deklet, se je ta dan osnovala tudi dekliska zveza radgonska, ki si je takoj tudi izbrala svoje voditeljstvo, in sicer sledeče: Marija Pintarič, Dedinci, voditeljica; Pepca Trojko, Zetinci, namestnica, Marija Tomažič, Dedinci, tajnica; Terezija Tranc, Dedinci, knjižničarka; Antonija Fašalek, Zenkovci in Ana Semet, Gorica, odbornici. Za Potrno in Radgono se odbornici izbereta pozneje. Duhovni voditelj zveze bo č. gosp. kaplan Bratanič, ki je z veseljem prihitel na naše zborovanje s č. g. tovarišem zamudom. Odposlanke gornjeradgonske dekliske zveze pa so obljubile, da bodo prišle večkrat med nas, da nas pouče o vsem potrebnem s poučnimi govori in nas vsestranski podprejo, da bo cvetela naša najmlajša zveza.

Iz društvene knjižnice, ki nam jo je lepo uredil ter nam oskrbel veliko omaro č. g. župnik Fr. Gomilšek, smo si takoj izposodili 50 knjig. Knjižnica bo v hiši kmeta Jak. Tranca v Dedincih, kjer se bodo knjige izposojevale vsako nedeljo popoldne. Zivahno zborovanje je sklenil predsednik Pintarič in iskreno zahvalil vse, ki so pripomogli radgonskim Slovincem do izobraževalnega društva.

Ne morem popisati veselja, ki je prešinjalo srca vseh udeležencev zborovanja. Vsi smo bili iz srca veseli lepega izida. Nova doba se začne za radgonske Slovence. Vstali smo iz nezavednosti in odslej bomo vse storili ravno potem našega izobraževalnega društva, da se nam noben Slovenec, nobena Slovenka ne izgubi v neveri in v nemstvu, da ohranimo, kar je sedaj naše, tudi v bodoče naše. Trdno se zanašamo na podporo domačih rojakov in drugih rodoljubov, zlasti pa naših ljubih sosedov v Gornji Radgoni. Posebno upamo, da bodo naša vrla dekleta vse storila, da pridobe vse radgonske mladeniče za deklisko zvezo. Prepričani pa smo, da bodo tudi naši mladeniči, ki so že pri društvu pridobili vse ostale, ki še niso. Le v krepkem delu je naša rešitev. Naprej zastava Slave v Radgoni!

Sv. Peter na Medvedovem selu. Naš telovadni odsek „Orel“ je s predstavo prelepe žalostne igre „Garcia Moreno“ pokazal, kaj premore s svo-

jimi člani. Igra se je trikrat predstavljala in sicer 16., 23. in 30. oktobra. Igralci so izorno pogodili svoje vloge. Vsi, ki so igro videli, so bili polni hvale in priznanja. Res dostojanstveno je nastopil Garcia Moreno (Hajnšek Jan.), kakor nalašč mu je sedila ta najvažnejša uloga. Nad vse ganljivo je igral njegov sin mali Gabrielito (Čonč Martin), da je občinstvu vselej privabil solze v oči. Kaj primerno je nastopal tajnik Moreno (Andrič Janez). Prav nam je ugajal Nun (Vehovar Jože), Indijanec in služabnik Morenov. Izvrstno sta zastopala vsak svoje stališče katoliški časniki Rafael Perez (Drofenik Jernej) in njegov prijatelj Ignacio (Andrič Jože). General (Strašek Anton) je razodeval pravi vojaški nastop, redovnik (Ogrizek Ciril) je tudi pogodil svojo važno ulogo. Odločno sta nastopala odvetnik Polanko (Strašek Anton) in morilec Rajo (Andrič Alojzij), na svojem mestu so bili tudi ostali zaročniki — framazoni Andrada (Otošec Ant.), Kampucano (Pelko Al.), Pedro (Fink Mat.), Diego (Andrič Jože), Levi (Mesiček Al.) in poslanec (Ogrizek Ciril), istotako vojak (Verk Flor.) delavec (Fišer Jan.) in dijak (Sekirnik Jože). doceleem je sodelovalo 16 mladeničev, nekateri so imeli po dve vlogi. Prvikrat so nas obiskali pri mačini in nekaj Emčanov in Sladkogorčanov, V drugi predstavi je bilo navzočih precej Smarčanov, pri tretji pa izredno lepo število Križevčanov, njim na čelu podpolkovnik Pušnik, nadžupnik Korošec in kaplan Penič. Vrli sosedje, srčna vam hvala za to ljubezen! Bil ste vi zadovoljni, mi pa tudi.

Zelimo, da bi duh te res pomenljive igre vse dni življenja vodil naše Orle, duh požrtvovalne ljubezni do Boga, do sv. cerkve in do domovine, kakoršnega tako lepo razodeva glavni junak te igre, veliki mučenec presv. Srca Jezusovega, Garcia Moreno. Mladeniči vsepovsod, to igro morate spraviti na oder, več je vredna kot deset drugih. Ona res prelepo uči pa tudi izredno navdušuje za vero in domovino živeti in vse žrtvovati. Mi petrški Orli pa smo ponosni, da se nam je ta prva javna prireditev tako izorno posrečila.

Govorniške vaje.

Napredek slovenskega dekleta¹.

Mnogo se nas je danes tukaj zbralo. In jaz mislim, da vsaka z namenom, da kaj vidi, sliši, se uči in tako napreduje v verskem in narodnem oziru. Najti hoče lažjo pot, po kateri upa priti do časne in večne sreče. Me tedaj hočemo napredovati.

Napredek pa je mogoč v dvojnem oziru. Napredujemo lahko:

1) v obrti, v kmetijstvu, sploh v vsem, kar more človeku olajšati časno življenje na svetu. — Pa to ni naš prvi in zadnji namen. Me vemo, da nas Bog ni ustvaril samo za ta svet. Bog je človeka ustvaril za kaj višjega; pokazal mu je, pot, ki ga pelje do pravega cilja v sv. raj. Če smo torej ustvarjeni za nebesa, za Boga, potem je

2) oni napredek najboljši, ki nas povzdigne do največje popolnosti, ali nam da vsaj zmoglost, da se do nje povzdignemo, ker nas stori sposobne, doseči svoj cilj, združiti se z Bogom.

Zalibog, da možje, ki se imenujejo označevalci napredka, imajo za veliko modrost, če govorijo in trdijo, da človek nima proste

¹ Govorila na Svetotrojiškem dekliskem shodu Micika Horvatova.

volje ali da mu je vse dovoljeno; da človeška duša ni neumrjoča, da je s smrtjo vsega konec. — Kakšen napredek je to?!

Zal, da se tudi v naši ljubi slovenščini piše in bere: »Svobodna misel je kulturna organizacija, kjer se združujejo na skupno delo vsi sloji, od prostega delavca do znanstvenikov, od izobraževalnih društev do vsakovrstnih naprednih organizacij.« Svobodomiselnici priznavajo odkrito in odločno, da ne verujejo v »katoško malikovanje«, da so odločni protikatošani. Poglejmo časnike in knjige, ki jih širijo med mladi in stari svet. Ali se priporoča v njih kdaj čednost? Ali se ne povzdiguje le greh? Iz tega pa lahko spoznamo, da so ljudje, ki pišejo take liste in tisti, ki jim verujejo, na krivi poti, da niso napredni, ampak v popolni meri nazadnjaški, ker s svojimi nauki kvarijo človeka, ga delajo hudobnega, nesrečnega.

Kaj pa z mladino? Kaj hočejo storiti naprednjaki ž njo? Poglejmo napredno Francijo? Tam vzgaja že nad 30.000 naprednih učiteljev mladino. Ne ljubezen, ampak sovraštvo do cerkve in sv. vere jih spremlja v ljudske šole. Otrokom trgajo vero iz srca. Prigodilo se je celo, da niso otroku dali izpustnice iz šole, ker je šel k sv. maši in k prvemu sv. obhajilu. Pa kdo bi naštel vse, kar počenjajo naprednjaki na Francoskem in drugod. S šolo pa še njih početje ni končano. Mladino vabijo v svoje knjižnice, in dajo brati take knjige, da bi jih niti ne pogledal človek, ki ima le še nekoliko spoštovanja do čednosti. Zato pa vidimo tudi v naši slovenski domovini mladenke v najlepši dobi brez vsega življenja; najdemo moše, ki zatrujejo, da so kristjani in zahtevajo, naj branimo vero, nasprotno pa se ogibljuje vsega, kjer bi se morali očitno pokazati kot verne in neustrašene in značajne v verskem in tudi v narodnem oziru. Ali je morebiti to napredek? »Iz njih sadu jih boste spoznali.« Tako je govoril Kristus.

Ne! To ni napredek. Spoznale smo, da nas ta napredek ne bo pripeljal do zaželenih ciljev. Me se držimo tistega napredka, ki ga je Kristus učil in ga po svoji cerkvi še danes uči.

Napredovati moramo v tem, da se brez obotavljanja opremo Marijine družbe in katoško-narodnih društev, oziroma deklishe zveze. Naša prva skrb nam mora biti za najdražjo čednost, sv. čistost. Zbirajmo se pod zastavo Marijino in ne sramujmo se Marijine svetinje. Neustrašeno se bojujmo zoper napade sovražnikov, zlasti z večkratnim prejetjem sv. zakramentov.

1. Marijina družba je najboljša šola značajev. Značajan namreč je oni, ki dela vse tako, da so vsa njegova dejanja izvršena v zavesti, da ni žalil Boga. Značaj pa se mora privzgojiti in to se stori v Marijini družbi in izobraževalnih društvih.

2. Marijina družba nam daje najzdatnejše pripomočke proti lastnemu hudemu nagnjenju s svojimi nauki, zoper strah pred svetom in za javno odločnost s svojimi zborovanji in shodi, kakršen je tudi danes, da tako lažje branimo svoj dragocen zaklad in tudi v resnici kaj koristimo svojemu slovenskemu narodu. Marsikatera že omahuje na potu čednosti; ko pa pride na enak javen shod in vidi toliko zvestih Marijinih hčer in vrlih narodnjakinj, si misli: Če se ta ne sramuje Marijine svetinje, zakaj pa bi se jaz; če se ta lahko slabe prilike zdrži in je tako odločna, zakaj pa bi se jaz ne; če ta lahko to in to dobro stori in je tako ponižna, zakaj pa bi jaz ne mogla? — Zdaj stori trden sklep, Mariji zvesteje služiti in z novo gorečnostjo skrbeti, da postane vredna Marijinega imena; — hoče napredovati.

3. Marijine družbe dajejo Sloveniji zvestih podanikov, sinov in hčer.

Predrage! Kaj ne, da tudi me danes zopet obljubimo Mariji, da hočemo napredovati na njeni poti, in tako biti značajne Slovenke. To bodi naš napredek! Ker le ta napredek nas more priversti do zadovoljnosti in do trajne sreče v tem in onem življenju.

Nad tisoč let smo tvoji, o Marija,
Ti naša si najdražja last,
Ti naša si in boš največja slava,
Ves naš ponos, vsa naša čast!

Pesniške vaje.

3. Rima ali stik.

Rima je italijanska beseda, po njej si je napravil Nemec svoj »Reim«, mi bi čisto po domače rekli: Rima je, kar (v izgovoru) »štima« t. j. soglasje eno- ali trizložnih besed ob koncu vrstic, n. pr. slast—čast, glava—slava, vriskajo—bliskajo i. t. d. Ta nesrečna rima je za slabše pesnike to, kar za malopridno deklino ples. Če ne more na ples, je vsa nesrečna, tudi pesnik je čisto obupan, ko v potu svojega obraza nalovi nekaj besed, ki bi bile za pesem, pa na koncu neki šment ne »štima«, ne gre pa ne gre vkup! Poredno dekle se tudi našo-

piri za ples in obesi vse na sebe, tako pesnik brez poklica žrtvuje misel, slovniška pravila in mero, da le dobi na koncu tisti nesrečni »štima«. Če oče in mati ne pustita dekletu na ples, pa se zmuzne siloma, tako si tudi pesnik pomaga, skuje si besedo, da le »štima«. Tako n. pr. imamo v predalu uredniškem shranjene te-le rime:

... duše razburite

... upa ne zgubite. — Beseda zgubite je pač navadna, pa ker ni drugače »vkup šlo«, si je naš pesnik izmislil besedo »razburite« ki je noben slovenski slovar nima, pač pa besedo razborit, kar pomeni razumen, a ta

pomen v dotični pesmi nima mesta. Med oni dve rimi sta še vtaknjeni ti-le:

nikar ne trepetajte v plahu
mladost preživljate v strahu. Ahu-
ahu pač štima, pa drugo ne... Naši pesniki
— sotrudniki pa naj bodo potolaženi, tudi dru-
gim je ta nesrečna rima—štima v spodtiko, še
tistim, ki so celo osem latinskih šol študirali!

Pa pustimo šalo, govorimo zopet resno.
A če hočemo resno govoriti, moramo zopet
začeti s šalo. Med našimi mladimi sotrudniki
imamo mladeniče in mladenke, moški in ženski
spol, in glejte, tudi med rimami—štimami sta
oba spola, in tudi tu gre ravno tako, kakor
med ljudmi obojega spola: včasih se vse lepo
vjeta, včasih pa slabo »štima«. Učeni možje
so nekaj iznašli krepko ali moško rimo
pa mehko ali žensko. Pa tukaj se nikdar
ne more zgoditi, da bi ženska rima hlače no-
sila, t. j. da bi iz ženske rime postala
moška, zakaj postava pravi: enozložna rima je
moška, dvozložna pa ženska, torej ne more
priti do prepira; n. pr. tam—kam, dar—star je
moška rima, sila—mila, pase — čase — pa je
ženska.

Kaj pa, če se tako-le »narajma«: vsta-
nemo—planemo, vriskajo—bliskajo, kjer se
kar tri slovke vjemajo? Je to moška ali ženska
rima? No, po našem hudomušnem mnenju bi
naj tudi to bila ženska rima, ker ženske rade
mnogo govorijo in za nje menda tudi rime od
deset slovok ne bi bile predolge, toda učeni
možje, ki učijo pesmi kovati, so trozložne rime
imenovali — tekoče. Torej pa naj bodo
tekoče!

Glede rime ali stika veljajo naslednja
splošna pravila:

1. Rime morajo biti čiste. Kaj to pomeni?
Od naglasenega samoglasnika naprej se mo-
rajo samoglasniki in soglasniki popolnoma stri-
njati. N. pr. v pesmih rajnega Antona Medveda
najdemo naslednje rime: počútiš—slutiš, číli,
bođrili, péval—uméval.

2. Boljše in krepkejše so rime v besed-
nem deblu kakor pa v končnici. Lepše je n. pr.
gríče—míče, kakor svet—cvet, najslabše pa
so rime, kjer se vjemata le zadnja samoglas-
nika n. pr.: lepó—pojó, zlasti če sta nenagla-
šena: me—je, srce—moje.

3. Ker je rima tako imenitna reč in pri-
zadeva toliko truda pesnikom, se pač ne
devlje na vsako zeljnato glavo, ampak le na
iste besede, ki imajo v stavku po-
seben pomen in povdarek. V rimah je
paziti tudi na lepoglasje t. j. samoglasniki se
naj prijetno vrste, da se ne ponavlja zmiraj
isti: ica — ila — ina.

Vrstice, ki se na koncu vjemajo, se lahko
različno vrstijo.

a) Zaporedno, t. j. po dve in dve sledita
ena za drugo. N. pr. v Gregorčičevi pesmi v
»Mraku«:

Le vtoni, vtoni za goró,
Le vgasi, solnce, luč svetló,
Oj padi, padi gosti mrak,
Prinesi srcu mir sladák.

b) Rima je prestopna, če se prva vrstica
vjeta s tretjo, druga s štrto i. t. d. N. pr. v
Prešernovi »Strunam«:

Strune! milo se glasite,
Milo, pesmica! žaluj,
Srca bolečine skrite,
Trdosrčni oznanuj.

c) Objemna rima, ako se vjemata prva in
štrta vrstica, pa druga in tretja, n. pr.:
Življenja majnik jasni, z Bogom!
Na nebu dneva luč pojema,
strmi namé priroda nema,
le vran kriči nad temnim logom.

(Ant. Medved.)

d) Zapletena rima, ako se v daljših kiticah
vrstice raznovrstno vjemajo, n. pr. Prešernov
»Krst pri Savici«:

Mož in oblakov vojsko je obojno
Končala temna noč, kar svitla zarja
Zlati z rumen'mi žarki glavo trojno
Snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja.
Bohinjsko jezero stoji pokojno,
Sledu ni več zdaj vnanjega viharja;
Al' somov vojska pod vodó ne mine
In drugih roparjev v dnu globočine.

Tukaj se vjemajo vrstice: prva s tretjo
in peto, druga s štrto in šesto, potem sedma
in osma.

e) Naposled imamo pretrgane rime, kjer
se med rimane vrstice vrine nerimana. N. pr.:

Sveti solnce jútranje,
v okno moje sveti!
Kaj da brhki nagelj moj
Noče več cveteti?

(Silvin Sardenko.)

Tukaj se vjemata druga in štrta vrstica,
prva in tretja sta pa brez rime.

V večjih epskih pesmah, ki opevajo kako
junaško dejanje ali važen dogodek in pa v
igrokazih ali dramah za gledališke predstave
rime niso v navadi.

Ustanovljena 1. 1885.

Telefon 113.

Trgovina tiskarne sv. Cirila

Maribor, Koroška cesta 5

je otvorila na novo prodajo papirja, pisalnih,
risalnih in šolskih potrebščin ter priporoča:

kancelijski, konceptni,
pismeni, dokumentni,
ministrski, ovitni in
:: barvani papir. ::
Trgovske knjige v
vseh velikostih črtane
z eno ali dvema ko-
lonama, v papir, plat-
no, gradl ali pol vs-
[[nje vezane.]]

Štambilje pečatnike
vignete, (Siegelmar-
ken) za urade in
privatne izvršuje se
v najkrajšem času.
Trgovci in prepro-
dajalci imajo en gros-
cene. Priznano do-
bro blago. Solidna
in točna postrežba.

Uredniški pogovor.

Na naši pisalni mizi leži že par tednov naslednji dopis: »Cenjeni g. urednik! Vi veste, kako škodljiv je alkohol, zlasti mladini. Tukaj stavim vprašanje: Kaj je z abstinenco (zdržnostjo od pijače) v naših dekliskih, oziroma mladeniških zvezah? Prosim, blagovolite o tem kaj govoriti v uredniškem pogovoru na platnicah »Našega Doma«.

O tem vprašanju smo že tu in tam govorili v listu in še bomo, tukaj na platnicah podamo danes nekaj kratkih, pa debelih potez o tem nad vse resnem vprašanju.

Urednik je pred kratkim prišel v kraj, kjer pozna ljudi že od mladih let. Srečal je od nekdanj znana dekleta, sedaj že žene. — Vprašam prvo: No, Micika, kako se ti kaj godi? Oh, slabo, odgovori in njen obraz je kazal, da trpi. Zakaj pa? vprašam dalje. Moža imam, ki je strašen pijanec. — Vprašam drugo: Katica, kako ti kaj gre? Odgovor: oh, ne vprašaj, grozno slabo. Zakaj? — Moj mož je grozen pijanec; večkrat se bojim, da me zakolje v pijanosti. Ker sem dotičnega moža že prej poznal, sem rekel: On pa prej ni bil pijanec. — Odkar hodi na železnico delat, vse sproti zapije, kar zasluži. V pogovoru z znancem je prišel govor na Barico N. Vprašam, kako pa kaj živi s svojim možem? Prijatelj odgovori: On je bil pijanec že prej, zdaj pa še je ona začela piti, zdaj sta oba pijanca. In tako je šlo to naprej...

Pač marsikatera žena britko čuti, kako resnično je, kar pravi narodna pesem:

Lani sem se ženila,
Letos pa me griva,
Hujšega dobila sem
Kakor je kopriva.

Kriva pa si je marsikatera sama. Poznala ga je kot zapravljevca in pijanca že prej, pa bila je gluha in slepa, češ, v zakonu se bo že poboljšal. Bo se hudir poboljšal, pijanec se spreobrne, kakor se v jamo zvrne. Zelo redki so taki slučaji. Poštena dekleta, bodite pametne, fantov, ki so znani kot pijanci, ne jemljite nikoli v zakon! Ravno tako fantje ne jemljite deklet, ki prerade v kupico gledajo. Za trezni del je tak zakon nekaj groznega, še hujše pa je, da nasledke očetovega ali materinega pijančevanja morajo nositi otroci in celo vnuki.

Slavni Anglež Lobden pravi: »Vedno bolj sem prepričan, da je boj za zmernost prvi pogoj, da se izboljša gmotni in nravni položaj delavskih slojev.«

Ko so pred par leti gostilničarji podražili pivo, so delavci napovedali štrajk t. j. niso hoteli več piti piva. In mnogi so potem priznali, kako dobro jim je to djalo. V prostih urah so mesto da bi šli v zakajeno krčmo, ostali doma ali so šli z ženo in otroki v prosto naravo na čisti zrak. Drugi dan so zdravi vstali in pri delu so bili veliko manj utrjeni. Marsikateri groš jim je ostal v žepu ali pa je lahko prišlo kaj boljšega na mizo, kar delavni človek potrebuje.

V velikem angleškem mestu Liverpoolu stoji lepo, veliko poslopje. V pritličju so prostrane dvorane, tu najdeš do 200 ljudi, v eni dvorani zborujejo in imajo predavanja, v drugi je čitalnica, v tretji posojilnica, v četrthi mladi ljude telovadijo i. t. d. In čigavo je to poslopje? Last je priprostih delavcev, ki so poprej na teden dali za šnops po 4, 5, 6 in še več kron. Potem pa so se dogovorili, da bodo vsak teden toliko na stran djali in tako so si pozidali lepo poslopje, ki jim res služi za izobrazbo pa tudi pošteno razvedrilo.

Mladenške in dekliske zveze pa Orli naj bodo pri nas armade zoper grdo pijančevanje, ki je naš najhujši sovražnik.

Urednik.